

CYNGOR SIR YNYS MÔN / ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL	
PWYLLGOR:	Pwyllgor Safonau
DYDDIAD:	18 Mehefin 2026
TEITL YR ADRODDIAD:	Ymweliadau/arsylwi Cynghorau Tref a Chymuned
PWRPAS YR ADRODDIAD:	I'r Pwyllgor gytuno ar y blaenoriaethau ar gyfer arsylwi/ymweld â Chynghorau Tref a Chymuned
ADRODDIAD GAN:	Lisa Lord Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol a Dirprwy Swyddog Monitro (Locwm) lisalord@ynysmon.llyw.cymru
SWYDDOG CYSWLLT:	Lynn Ball Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro lbxcs@ynysmon.llyw.cymru

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Bydd y Pwyllgor yn ymwybodol fod trafodaethau'n mynd rhagddynt mewn perthynas ag aildddechrau amserlen o ymweliadau i Gynghorau Tref a Chymuned i weld y Cod Ymddygiad ar waith mewn cyfarfodydd y Cynghorau Tref a Chymuned hynny. Mae'r gwaith wedi ei adnabod fel rhan o ddull rhagweithiol y Pwyllgor i hyrwyddo a chefnogi ymddygiad o safon mewn Cynghorau Tref a Chymuned yn yr ardal.
- 1.2 Ymhlith y ffynonellau cymorth sydd ar gael ar hyn o bryd i Gynghorau Tref a Chymuned mae
- [Un Llais Cymru](#) - y corff cenedlaethol ar gyfer Cynghorau Tref a Chymuned yng Nghymru
  - [Cymdeithas Clercod Cynghorau Lleol](#) - corff proffesiynol ar gyfer clercod cynghorau lleol ac uwch weithwyr y cyngor
- 1.3 Yn ychwanegol, mae'r Cyngor yn cynnal Fforwm Cyswllt Cynghorau Tref a Chymuned. Mae'r Fforwm yn gyfarfod rheolaidd a gynhelir gan y Cyngor Sir, gyda phobl yn mynychu o bell ac yn yr ystafell. Mae agenda'r cyfarfod yn amrywio gyda Gwasanaethau'r Cyngor yn cyflwyno materion sy'n berthnasol i Gynghorau Tref a Chymuned. Mae Cadeirydd a/neu Is-Gadeirydd y Pwyllgor Safonau'n bresennol ac yn rhoi cyflwyniad yn rhai cyfarfodydd Fforwm.
- 1.4 Efallai yr hoffai'r Pwyllgor nodi fod Adolygiad Cymunedol ar waith mewn perthynas â'r 40 cymuned yn Ynys Môn, gyda Chyngor Tref neu Gymuned yn gwasanaethu pob un. Diben yr adolygiad yw sicrhau bod trefniadau etholiadol ar gyfer bob Cyngor Tref a Chymuned yn darparu llywodraeth leol effeithiol. Mae manylion y camau gwahanol o fewn yr Adolygiad Cymunedol wedi'u cyhoeddi ar wefan y Cyngor. [Adolygiadau Cymunedol](#)

2. Y CAMAU NESAF

2.1 Mae aelodau annibynnol (lleyg) y Pwyllgor Safonau wedi adolygu gwefan pob Cyngor Tref a Chymuned. Cwblhawyd y dasg i helpu i flaenoriaethu ymweliadau i Gyngorau Tref a Chymuned.

2.2 Yn ychwanegol i'r gwaith a wnaed gan yr aelodau annibynnol (lleyg), paratowyd taenlen i gefnogi'r Pwyllgor i flaenoriaethu ymweliadau. Mae copi o'r daenlen ar gael yn Atodiad 1.

3. ARGYMHELLIAD

- i. Nodi'r adroddiad.
- ii. Defnyddio Atodiad 1 i flaenoriaethu arsylwadau.

ATODIAD / ENCLOSURE 1

Ward	Rhif / No.	Cyngor Tref a Chymuned / Town and Community Council (Cyngorau Tref mewn print trwm / Town Councils in bold print)	Nifer o gwynion C6d Ymddygiad ers 04/2025 / Number of Code of Conduct Complaints since 04/2025	Precept 2026/2027	Ymatebion i ohebiaeth gan y Pwyllgor Safonau ers 04/2024 / Responses to correspondence from the Standards Committee since April 2024	Hyfforddiant ers 2024 / Training since 2024	Trefniadau Llywodraethu / Governance Arrangements (Dewis o'r rhestr ostwng isod: Da / Digonol / Gwael Select from drop down list below : Good / Adequate / Poor)	Monitor	Monitorau / Monitors
Aethwy	1	Llanfairpwll	0	£ 132,000.00		3		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	2	Penmynydd	0	£ 10,800.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	3	Porthaethwy / Menai Bridge	0	£ 150,000.00		3		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
Bodowyr	4	Llanddaniel Fab	0	£ 17,124.00	✓	0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	5	Llanfihangel Eschellog	0	£ 26,250.00		3		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
Bro Aberffraw	6	Llanidan	0	£ 22,000.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	7	Aberffraw	0	£ 15,000.00		1		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	8	Bodorgan	0	£ 12,000.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
Bro'r Llynnoedd	9	Rhosyr	0	£ 35,238.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	10	Bodedern	0	£ 16,500.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	11	Llanfair yn Neuwll	0	£ 22,000.00		1		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
Canolbarth Môn	12	Y Fall / Valley	0	£ 68,100.79		1		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	13	Bodffordd	0	£ 15,000.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	14	Llanddyfnan	0	£ 17,000.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
Cefni	15	Llangefni	0	£ 361,135.00	✓	4		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	16	Llangristolus	0	£ 8,000.00		1		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
Cripyll	17	Bryngwran	0	£ 18,000.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	18	Llanfawel	2	£ 44,000.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	19	Trewalchmai	0	£ 17,000.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
Lilgwy	20	Llaneuigrad	0	£ 5,000.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	21	Llanddyfnan	0	£ 17,000.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	22	Llanfair Mathafarn Eithaf	0	£ 75,685.38	✓	3		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
Parc a'r Mynydd	23	Pentraeth	2	£ 34,264.00	✓	3		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	24	Caergybi / Holyhead	0	£ 784,792.28		2		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
Seiriol	25	Biwmares / Beaumaris	11	£ 39,290.00		4		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	26	Cwm Cadnant	0	£ 35,100.00		3		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	27	Llanddona	1	£ 9,500.00		1		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	28	Llangoed	0	£ 30,000.00		6		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
Talybolion	29	Cylch y Garn	0	£ 8,000.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	30	Llanfachraeth	0	£ 15,000.00		2		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	31	Llanfawell	0	£ 8,000.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	32	Llanerchymedd	0	£ 26,185.00	✓	1		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	33	Mecheil	0	£ 11,190.38		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
Tref Cybi	34	Tref Alaw	0	£ 6,745.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	(24)	Caergybi / Holyhead	0	£ 784,792.28		2		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
Twrcelyn	35	Amlwch	1	£ 131,322.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	36	Llanbadrig	0	£ 34,040.43		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	37	Llanellian	0	£ 26,462.82	✓	3		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	38	Rhosybol	0	£ 8,400.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
Ynys Cybi	(24)	Caergybi / Holyhead	0	£ 784,792.28		2		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	39	Rhoscolym	0	£ 6,000.00		1		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	
	40	Trearddur	0	£ 37,800.00		0		☐ Ia / Yes ☐ Na / No	

Llangefni : Ward Canolbarth Môn/Cefni
 Caergybi / Holyhead : Ward Parc a'r Mynydd/Tref Cybi/Ynys Cybi Ward